

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R. P. Ildephonsi Peñafiel E' Societate Jesu, Quondam In
Cusquensi Collegio Sacrae Theologiae Primarij
Antecessoris ... Theologia Scholastica Naturalis**

Peñafiel, Alonso

Lugduni, M.DC.LXXIIX.

Subsect. 1. In qua D. Thomæ verbis respondetur.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95892](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95892)

nominatione paternitatis non est à generatione existente in filio: sed ab alia forma posteriori natura ipsa generatione. Minor sic probatur, quia in priori natura, in quo est ratio fundandi relationem, nondum est denominatio relationis; sed in alio posteriori, quia posito termino generato, & in priori natura productoresultat relatio paternitatis: ergo denominatio relationis paternitatis non est in illo priori, &c.

SECTIO VLTIMA.

Argumenta adversaria solvuntur.

179 **A**d argumenta primæ sententiæ, & ad primum desumptum ex verbis Damasceni respondetur, verba sancti Doctoris nullo modo esse contra nos: sed potius pro nobis, nam Sanctus Doctor solum ait, ea quæ relativa sunt, si separantur à termino, non ad prædicamentum relationis pertinere; sed ad aliud prædicamentum absolutum, quia propterea non dicunt relationem, siquidem ex vi destructionis termini, omnis relatio existens in illis destruitur, ac proinde ea, quæ relativa erant ex vi relationis non sunt relativa: sed absoluta post separationem à termino, & sic ad varia prædicamenta absoluta reducuntur: hæc autem omnia maxime pro nobis sunt, & probant manifeste distinctionem ex natura rei relationis à fundamento: nam si fundamentum quod cum relatione relativum dicitur, non distingueretur à relatione, nunquam posset esse sine relatione, nec posset separatim esse ab illa; atqui D. Damascenus asserit, fundamentum quod modo est relativum à termino separatim non esse relativum: ergo iudicat fundamentum posse separari à relatione destructo termino, ac proinde debet iudicare distinguere à parte rei relationem à fundamento.

180 **V**rgent hoc intentum illa verba; quippe prius aliquid sine habitudine, ac relatione esse necessesse est: ac tunc vel deinceps habitudinem in ipso considerare; ac si diceret Damascenus, res prius esse constitutas in suo absoluto, quam habeant relationem, & postea posito termino habere illam, quia relatio prædicamentalis non est de primario conceptu rei; sed de secundario conceptu illius, ac proinde accedit iam constitutæ in suo esse, ratione cuius talis relatio accidens à parte rei est, & distinguitur à parte rei ab ipsa entitate absoluta: quod sic confirmo: quia idem non potest esse sine se ipso, alias idem non esset idem ipsum; sed ait D. Damascenus, quippe prius aliquid sine habitudine, ac relatione esse necesse est, ac deinceps habitudinem in ipso, &c. ergo habitudo, & relatio non sunt idem ac fundamentum absolutum; sed potius distinguuntur à parte rei ab ipso fundamento.

181 **D**eclaratur, quia nulla res potest esse sub contradictorio illius prædicati, quod identificatur cum ipsa, v. g. homo non potest esse sub animali quod est contradictorium animalis, quia identificatur homo cum animali. Vnde si aliqua entitas est sub contradictorio alicuius formalitatis positivæ, evidenter sequitur, talem formalitatem positivam distinguere à parte rei ab illa entitate, quæ est sub contradictorio illius formalitatis: ideo enim evidenter colligimus, materiam primam distinguere ab anima rationali cui

vnitur, quia materia prima potest esse sub contradictorio animæ rationalis; sed ex verbis D. Damasceni patet, fundamentum relationis esse sub contradictorio relationis: ergo distinguitur à relatione fundamentum. Minor est evidens, quia D. Damascenus ait, fundamentum prius esse sine habitudine; sed esse sine habitudine est esse sub contradictorio habitudinis: sicut materiam primam esse sine anima rationali est esse sub contradictorio animæ rationalis: ergo secundum D. Damascenum fundamentum est sub contradictorio habitudinis, seu relationis.

SVBSECTIO I.

In qua Divi Thomæ verbis respondetur.

Ad locum D. Thomæ respondeo, verum esse, 182 quod relatio non sit alia res à fundamento, quod nos etiam ingenue fatemur, dum dicimus, relationem non distinguere à fundamento realiter, ut vnam rem ab alia; sicut, v. g. albedo distinguitur à nigredine, vel à quantitate, & in hoc sensu loquitur D. Thomas, non tamen ideo negavit, relationem esse modum distinctum ex natura rei à fundamento: vnde nos dicimus, relationem esse aliam formalitatem modalem distinctam ex natura rei à fundamento, in quo dissentimus à sententia Thomæ de Argent. Hervæi, & aliorum Thomistarum, P. Suarez.

Negamus tamen, relationem esse aliam rem realiter distinctam à fundamento contra Capræolum in 1. dist. 30. quæst. 1. Caietanum, 1. p. quæst. 28. art. 2. Ferrarum 4. contra Gent. cap. 14. quia in his omnibus gravissime controversatur à Doctoribus de relatu; D. autem Thomas utramque partem nostræ veritatis docuit, primam de distinctione modali locis pro nobis citatis 1. p. quæst. 28. art. 2. & 9. de potentia, art. 2. & 4. contra Gent. cap. 14. secundam autem partem sci i. er quod non distinguatur realiter relatio à suo fundamento, ut vna res ab alia, docet Angelicus Doctor verbis citatis ab adversariis, in quibus aperte docet, non esse intelligendum quod similitudo sit alia res ab ipsa albedine: sed solum est ipsa albedo, ut se habet ad albedinem Platonis, hoc est ut modificata, relata, & ordinata per habitudinem ad albedinem Platonis: ergo D. Thomas potius pro nobis, quam contra nos est.

Ad rationem Divi Thomæ de mutatione ref. 183 pondeo illa nostram sententiam confirmare Angelicum Doctorem, addereque vires supra positiæ responsioni, quia D. Thomas ibi loquitur non de mutatione successiva, quæ motus per se dicitur, propterea distinguitur à mutatione instantanea, ut aliqui interpretes respondent: sed de mutatione per se intentam primario, propterea condistinguitur à mutatione resultantia, & emanationis, & per accidens ac secundario intentam à natura, ut solet dici, esse resultantiam figuræ, & ab omnibus, conceditur esse resultantiam relationis: quia relatio non intenditur per se à natura, sed solum quod intendit per se primario, natura est utrumque extremam, ex quorum positione quasi per accidens, & secundario resultat relatio, sicut, v. g. dum artifex scindit lignum, actio eius per se primario tendit ad motum localem, per quem applicatur instrumenta ligno, & postea resultat

Trrr resultat

resultat figura, clarius: natura primario intendit introducere formam substantialem in materia prima, ex cuius introductione ratione incapacitatis materia ad habendas simul duas formas quasi secundario, & quasi per accidens, & non ut primario intenta à natura, quasi resultat expulsio, & privatio formæ antecedentis: ita similiter in nostro casu, quod primario & per se intendit natura, est ponere extrema ex quorum positione quasi secundario resultat relatio, quibus omnibus positis intelligitur argumentum Divi Thomæ, quod sic formatur ab ipso: si relatio non solum realiter distincta à fundamento, fieret per se, & produceretur primario, terminaretque per se mutationem, aut productionem à natura primario, & per se intentam sicut producit, & terminat quæcunque res distincta à modis, ut substantia, quantitas, qualitas, &c. sed nulla facta per se, & primario intenta mutatione per positionem termini, resultat realiter relatio: ergo relatio non est res realiter distincta à fundamento: sed solum modus ex natura rei distinctus ab ipso.

184 Ecce ratiocinatio D. Thomæ recte intellecta nobis favet, clare, ac evidenter patrociniatur nostræ conclusioni: Nam D. Thomas non negavit quæcunque productionem, seu motum per accidens, & secundario sequutum ad positionem alterius terminari ad relationem; sed solum inficias ixit mutationem per se intentam terminari ad illam, quia cum ipsa relatio non sit principale, sed accessorium, quia non est res, sed modus, & non modus primario intentus: sed solum secundario consequutus ad positionem termini, inde est, quod non primario producat: sed tantum resultet positus fundamento, & termino, ac per consequens secundario producat, hunc enim finem, & scopum directe intendit, aut collimavit Angelicus Doctor quod optime consequutus est sua recta argumentatione, v. g. optime probaretur, figuram non esse rem: sed modum resultantem per hanc argumentationem, quia si figura esset res realiter distincta à quantitate; produceretur per mutationem per se; sed non fit per mutationem per se, & primario intentam: ergo non est res realiter distincta à quantitate; sed modus secundario, & quasi per accidens productus.

185 Ad objectionem primam respondeo falsum esse quod dicitur ab adversariis; nam D. Thomas nunquam dixit, nec protulit solum hæc verba præcise (sed solum est ipsa albedo) sed potius sic formalissime ait: sed solum est ipsa albedo ut se habet ad albedinem Platonis, ut ad terminum, ubi per albedinem intelligit fundamentum, & illis verbis, ut se habet, &c. indicat aperte relationem, quæ est modus ex natura rei distinctus ab albedine illam fundante; nam albedo destructo termino, albedo manet, & perseverat, & nihilominus non manet, nec perseverat ut se habens ad albedinem Platonis, tanquam ad terminum: ergo illud se habet ad terminum distinctum quid est saltem modaliter ab ipsa albedine; siquidem albedo potest sub habet, & sub non habet esse; nam destructa albedine Platonis non potest dici albedo Socratis se habet ad illam tanquam ad terminum, & illud se habet, non est denominatio extrinseca, quia est habitudo, per quam intrinsece potest albedo referri ad

terminum, vel ut melius loquar actu refertur ad illum quando actu est sub illo se habet: ergo est quid intrinsecum reale separabile ab ipsa albedine; cum etiam persistente albedine, non persistat illud reale intrinsecum se habet, quod antea erat in albedine nondum destructo termino, ratione cuius formaliter, & cum veritate dicebatur, ut se habet ad terminum, vel habet habitudinem ad illum: ergo relatio, seu habitudo significata per illa verba, ut se habet secundum D. Thomam est entitas distincta à parte rei ab albedine quod nos intendimus contra adversarios nostra conclusione.

Ad illud, quod dicitur ab adversariis in illa 186 objectionem seu contra; dicimus nunquam Divi Thomam negasse mutationem per accidens, aut secundario intentam: sed solum primario, & per se intentam: quia hæc duntaxat serviebat menti, & ratiocinationi D. Thomæ, & non illa, ut ex supradictis patet: nam licet mutatio per accidens sit vera mutatio, non negavit illam, quia non negavit omnem veram mutationem: sed solum per se, & primario intentam, ut iam diximus propter rationes supra positas.

Deinde falso affirmant contrarij, asserendo D. 187 Thomam solum docuisse distinctionem relationis à fundamento per terminum extrinsecum; cum expresse assignet aliquid intrinsecum in fundamento, per quod distinguitur relatio ab ipso, illud nimirum, quod significat per illa verba, ut se habet ad terminum, quod intrinsecum est, ut patet ex dictis.

Ad ultima verba P. Hurtado dico maximum 188 defectum irrogare, aut imputare Divi Thomæ, dum loquens de eo dicit apud antiquos non fuisse tam exactam disputationem de modis, & rebus, qui defectus minime debet tanto Doctori attribui; nam certissimum est, D. Thomam mirabiliter de modis, & rebus quoad esse, & quoad distinctionem tum opusculis, tum partibus, tum libris contra gentes egisse; imo in loco ad adversarij posito data opera, ut ostendat naturam relationis, dicit non esse aliam rem: sed esse albedinem cum habitudine, & respectu ad terminum modificante albedinem, &c.

Ultimo dico, fortasse ab ipsis non attente 189 lectum fuisse caput illud tertium opusculi 18. si quidem asserunt D. Thomam affirmare septem ultima prædicamenta se differre inter se, nam Angelicus Doctor hæc solum profert verba: dicendum quod divisio entis in decem prædicamenta est divisio secundum decem diversa secundum rem, vel quantum ad hoc quod dicuntur diversas res; sicut substantia, quantitas, & qualitas, quæ comparata ad invicem sunt diversæ res, vel inquantum dicuntur diversæ res extrinsecæ: Ecce verba D. Thomæ in illo capite, ubi nunquam in particulari loquitur de septem ultimis prædicamentis secundum id, quod in se distinguit secundum rem sub distinctione dicta, & verificat hanc propositionem ratione substantiæ, quantitatis, & qualitatis, quæ vere res sunt; nam ad verificationem propositionis confutæ, vel disiunctivæ sine signo universalis pronominis, aut nullus, quæ sunt signa distributiva pronominis, aut nullus, quæ sunt signa singularia: v. g. in symbolo fidei dicitur: credo sanctam Ecclesiam catholicam, de qua dicit Paulus esse sine macula, &c.

Quæst. II. Vtrum relatio distinguatur, &c. 699

& ruga, & hæc Ecclesia non est, nisi congregatio fidelium omnium, ex quibus non omnes sunt sancti, & nihilominus dicitur tota Ecclesia sancta ratione aliquorum: ergo similiter, vt decem prædicamenta dicantur differre secundum rem sufficiunt aliqua, quæ D. Thomas assignat, ratione quarum verificatur propositio, & non ratione omnium, præcipue propter disunctionem, qua utitur, & vt in aliquo sensu etiam respectu omnium verificetur, ait D. Thomas reliqua prædicamenta si differunt secundum rem, hoc non esse ratione propriarum entitatum, quia multa ex illis sunt modales entitates, vt vbi, duratio, ratione quarum potius modaliter, vel ex natura rei distinguuntur) sed ratione connotatorum, quæ res sunt, & ponit exemplum in relatione, quæ si secundum suam entitatem intrinsecam consideratur, differt modaliter solum, vel ex natura rei à fundamento, vel ab alio prædicamento: attamen si consideretur extrinsece, aut ratione connotati, quod vt terminus pertinet ad relationem, dicitur differre secundum rem, quia fundamentum quatenus absolutum non connotat terminum, & relatio quæ est in fundamento, connotat illum: explicatur hoc exemplo; solemus enim dicere, Rex Hispaniæ distinguitur à Rege Angliæ realiter in divitijs, in Vasallis, &c. non quia per illa distinguatur secundum aliquid intrinsecum, sed solum secundum extrinsecum, quibus dominatur, & quibus fruatur, & potitur.

190 Secundo respondeo cum gravissimis authoribus ex ipsius D. Thomæ schola, Angelicum Doctorem eo opusculo sententiam illam sequutum fuisse quam re melius considerata mutavit (sapientis enim est mutare consilium) in partibus, locis à nobis citatis: vbi data opera politiori Minerva egit de relatione; sicut de cæteris rebus; cum autem suam Theologiæ quam partes vocamus composuerit, iam ætate provectus, dum ad culmen sapientiæ pervenerit, in ea potius sequendus ac venerandus D. Thomas, quam in opusculis, quæ iuvenis scriptis mandavit: vnde à D. Thomæ iuvene ad ipsum Angelicum Doctorem D. Thomam senem, ætate, ac mitto splendoris sapientiæ, omnigenæ quæ scientiæ lumine circumfusus deflecto, appelloque. Ad quod me movent, præter loca D. Thomæ pro mea conclusione citata, clarissima, & expressissima verba ipsius Angelici Doctoris 9.8. de potentia Dei art. 2. vbi sic ait: relatio realiter substantiæ adveniens, postremum, & imperfectissimum habet esse; quia non solum præexistit esse substantiæ, sed esse aliorum generum, ex quibus causatur: quæ verba formalissime ponit lib. 4. contra Gent. cap. 14. in quibus aperte docet duo, primum relationem realiter, vel à parte rei advenire fundamentum; sed idem non potest sibi ipsi realiter advenire: ergo relatio non est idem cum fundamento, sed potius distincta à parte rei à fundamento. Secundum quod asserit est, relationem causari à substantia, & ab entitatibus aliorum prædicamentorum, in quibus fundatur immediate; sed causa distinguitur à suo effectu, & ideo idem non potest à se ipso causari, quia quidquid producit ab alio producit: ergo relatio, quæ in sententia D. Thomæ causatur à fundamento à parte rei distinguitur à fundamento.

191 Tandem alij respondent, vt asserit Fonseca, lib. 5. met. cap. 15. q. 2. sect. 3. in medio, §. quod vero, in fine illius, opusculum citatum non esse D. Thomæ.

R. P. Ideph. de Peñafiel Theol. Schol. Tom. I.

Ego autem concludo pro prima explicatione 192 D. Thomam solum intendisse negare distinctionem realem, vt supra diximus, neque illa verba ab adversarijs citata (secundum rem) aliquid obstant, quia multoties D. Thomas asserit, vbi, & figuram distingui secundum rem, id est à parte rei, seu ex natura rei, quod patet evidenter: nam in sententia D. Thomæ, vbi, & figura non sunt res simpliciter, sed modi; ergo licet D. Thomas dicat, aliqua prædicamenta distingui secundum rem, non est intelligendus de distinctione reali simpliciter, sed sufficit vt intelligatur de distinctione modali.

SVBSECTIO II.

In qua prima, & secunda ratio Adversariorum solvuntur.

AD primam rationem concedo maiorem, & nego minorem; ad probationem minoris distinguo maiorem, est ratio, qua duo individua sunt idem, id est qua formaliter conveniunt, concedo, qua habent veram identitatem, sicut Petrus secum, nego; nam licet communiter, & vulgo dicatur, Petrum, & Paulum esse idem in specie, non est ita intelligendum, vt Petrus, & Paulus habeant propriam identitatem, eo modo quo fingebat Scotus, sed solum habent similitudinem & convenientiam in essentijs eo modo, quo latissime dictum est disp. de Universal. cum autem sit accidentale Petro convenire vt quod cum Paulo, sic etiam ipsa convenientia seu ratio formalis, per quam constituitur in esse convenientis vt quod cum illo, potest esse accidens; vt est relatio. Ad minorem nego illam, in sensu à nobis explicato: ad probationem respondeo multa vt quod non convenire, & nihilominus posse esse vt quo rationem conveniendi: sicut v.g. actio non agit vt quod, & nihilominus vt quo agit; & vnio non vnit vt quod, & nihilominus constituit vt quo, res vnitas vt quod. Ita similiter licet relatio non identificetur, hæc conveniat vt quod secundum ultimum conceptum proprium cum Petro, quia Petrus est substantia, & relatio est modus accidentalis, nihilominus potest esse ratio formalis, qua constituitur Petrus in esse convenientis, & similis, vt quod accidentaliter respectu Pauli, quod sic demonstro: quia eo modo debet esse ratio formalis conveniendi, quo est concretum in gradu essendi; sed concretum conveniens est concretum accidentale: ergo convenientia debet esse accidentalis, ac proinde non potest convenire cum subiecto substantiali vt quod constitutum in esse convenientis accidentaliter ab ipsa convenientia. Minor illa sic demonstratur, quia actu convenire vnā substantiam cum altera, convenit tali substantiæ postquam iam est constituta in suo esse primario, ac proinde accedit illi realiter completæ, & constitutæ adæquate in esse substantiali, & talis convenientia potest abesse, & adesse illi, præter corruptionem illius: ergo esse conveniens, aut convenire est concretum accidentale, ac proinde debet provenire ab accidenti tanquam à forma: vnde licet vt quod non sit conveniens accidens, specificè cum substantia, nihilominus vt quo non solum potest, sed ita necessario est actualis convenientia illius cum alio,

T t t 2 vt